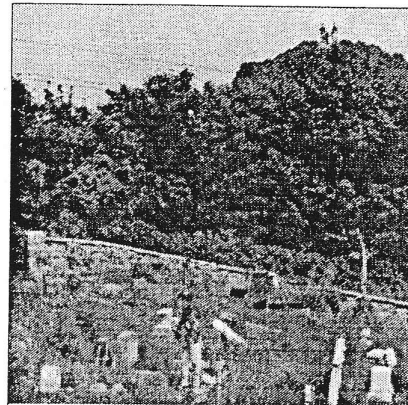
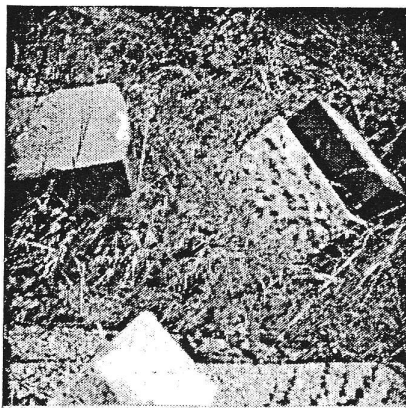

Pamätník holocaustu v B.Štiavnici

Na tento rok pripadajú dve smutné výročia: 55.výročie schválenia ústavného zákona Slovenského štátu o vysťahovaní Židov (15.mája 1942) a 55.výročie začatia transportov Židov zo Slovenska do táborov smrti (Poprad, 25.marca 1942) (1, 2). Vo viacerých slovenských mestách si tieto výročia pripomenuli odhalením pamätných tabúľ (napr. v Poprade), v Bratislave, na mieste zničenej synagógy nedávno (27.8.) odhalili pamätník slovenských obetí holocaustu. Obyvatelia B.Štiavnice si tieto výročia nepripomenuli a nič nenasvedčuje tomu, že by sa chystali pripomenúť si ich. Prečo? Veď na území B.Štiavnice sú ešte stále dva miesta, ktoré pripomínajú, že v B.Štiavnici žili pred onou tragédiou spoluobčania židovského vierovyznania. Podľa údajov z r. 1930 ich bolo 389 a hrali dôležitú úlohu v hospodárskom a kultúrnom živote mesta (3). Tieto miesta sú synagóga a cintorín. Len cintorín je však miestom, ktoré symbolicky možno považovať za pamätník obetí holocaustu. Na niektorých náhrobných kameňoch sa totiž uvádzajú okrem mien a obvyklých časových údajov rodinných príslušníkov, ktorí zomreli prirodzenou smrťou aj mená a predpokladané dáta úmrtia rodinných príslušníkov – obetí holocaustu. U nich sa ako predpokladaný dátum úmrtia väčšinou uvádza rok 1942.

„Cintorín sa rozprestiera na vršku Nový zámok. Je chránený štvorhranným múrom nepravidelného tvaru a má domček Čiduk hadím s kupolou v orientálnom štýle. Cintorín má rozmer 65 – 65 metrov. Hroby sa tiahnu od severu na juh. V nich sú pochované miešane muži a ženy. Nápisy na náhrobných kameňoch sú rôznorodé. Zhotovené sú hlavne z mramoru, majú šablónovitý tvar“ (3).

Všetko by bolo v poriadku, keby tento opis židovského cintorína z knižného vydania v r. 1991 (3) opisoval jeho skutočný stav. Aby sa tak stalo, je potrebné tento opis aktualizovať. Takže: cintorín je síce pamätným miestom, ktoré zostali ešte stále navštevujú. Okrem týchto troch – štyroch ľudí v staršom veku prichádzajú sem aj návštevníci, ktorí nemajú snahu spomínať a učiť sa. Naopak, títo návštevníci pravidelne prichádzajú hanobiť a ničiť. Pretože cintorín každoročne navštevujem, môžem aj fotodokumentáciou demonštrovať, ako v priebehu posledných 5 – 6 rokov tento cintorín chátra. Touto súčinnosťou času a organizovanej deštruktívnej činnosti sa stáva židovský cintorín výkričníkom nezájmu a snahy zabudnúť. Je veľmi smutné, že sa tak deje v meste, ktoré bolo oprávnené, vďaka bohatej kultúrnej histórii a dokladom o výnimočnom technickom pokroku zapísané do zoznamu svetových

kultúrnych pamiatok UNESCO. V týchto súvislostiach smutný osud židovskej synagógy radšej ani nespomínam.

Na druhej strane je nutné spomenúť, že v r. 1990–1991 aktivisti Stromu života skultivovali priestor cintorína. V spojení s predstavami správcu cintorína – firmy Requiem, ktoré mi jeho majiteľ vysvetlil, ale ktoré pre nedostatok finančných prostriedkov neboli zrealizované, by sa bol cintorín stal dôstojným pamätným miestom. Nestalo sa.

Som pravidelný a už niekoľkoročný čitateľ vášho týždenníka. So záujmom a porozumením som si prečítal mnohé články spomínajúce pamätne udalosti a zachovávané historické pamät súčasníkov. Dúfam, že za takú budete považovať aj spomienku na uvedené výročia a tragický osud obyvateľov vášho mesta. Súčasne dúfam, že sa to stane výzvou pre reprezentáciu, teraz už okresného mesta a jeho občanov, aby k uvedeným dvom pamätným miestam pristupovali s úctou a v rámci revitalizácie historického jadra boli aj tieto dve pamiatky uvedené do svojej historickej podoby. Veď súčasná reprezentácia

mesta dokázala a sústavne úspešne dokazuje, ako navrátiť mestu dôstojné miesto na mape významných miest Slovenska.

Literatúra: 1. I.Kamenec: Po stopách tragédie, s. 171–197, Archa, Bratislava 1991, 2. L.Lipscher: Židia v slovenskom štáte 1939–1945, s. 117–131. Print-servis, Bratislava 1992, 3. E.Bárkany, L.Dožič: Židovské náboženské obce na Slovensku, s. 263–264. Vesna Bratislava 1991.

TEXT A FOTO ZÁBEROV ŽIDOVSKÉHO CINTORÍNA: ING. PETER GEMEINER, CSC. BRATISLAVA

Poznámka: Treba uviesť, že vláda SR na svojom zasadnutí dňa 4.3.1997 sa zaoberala aj osudom synagógy. V tomto smere prijala nasledovné uznesenie: „Ukladá ministrom kultúry podporiť pridelenie finančných prostriedkov z fondu Pro Slovakia na rekonštrukciu synagógy na malý Dom kultúry s predpokladanými nákladmi 15 mil. Sk na základe žiadosti vlastníka v súlade s platnými predpismi do 31.12.1998“.

JÁN NOVÁK

Mestská turistická a informačná kancelária Ponuka publikácií a služieb

Oznamujeme občanom a návštevníkom nášho mesta na zmenu otváracích hodín v Mestskej turistickej a informačnej kancelárii. Od 1.10. je otvorená nasledovne: pondelok – piatok: od 8.00 do 16.00 h, v sobotu: od 8.00 do 14.00 h.

V našej kancelárii si okrem iného môžete zakúpiť aj nové publikácie, ako napr. Náckove špácy a huncútstva 52 Sk,

Banskoštiavnické tajchy 250 Sk, leprelo s dominantami Banskej Štiavnice 11 Sk, ale aj zvukové nahrávky Mužského speváckeho zboru Štiavničian a Dychovej hudby Sitňanka 100 Sk.

Ďalej si u nás môžete zakúpiť permanentné a jednorázové parkovacie karty a využiť faxovú službu. Tešíme sa na vašu návštevu.

PETER CSÓRI
MSTIK

Čakáme na tragédiu?

Pred vstupom do Železniárskej ulice je dopravná značka Zákaz vjazdu všetkým motorovým vozidlám. Autá však cez túto ulicu sústavne chodia. Najväčšie riziko pre chodcov je v čase, keď chodia deti a učiteľia do školy a zo školy, ale aj do práce a z práce zamestnanci OÚ, Plety a ďalších podnikov,

či ľudia z Drieňovej do mesta a opačne, ale aj vo večerných hodinách, kedy túto ulicu využívajú aj vodiči pod vplyvom alkoholu. Upozornil som na túto skutočnosť aj Mestskú políciu, no situácia je stále rovnaká. Čakáme snáď na to, kým sa nestane tragédia?

KA

Oprava

V minulom čísle ŠN v článku Zo septembrového zápisníka OR PZ bolo nesprávne uverejnené meno autora. Správne má byť mjr. Jozef Olajec, zástupca riaditeľa OR PZ. Ďakujeme za porozumenie.
REDAKCIA